

Szlaki nadziei. Odyseja wolności

<https://szlakinadziei.ipn.gov.pl/sn/aktualnosci/126514,W-holdzie-polskim-zolnierzom-wyzwolicielom-Ankony.html>
21.07.2026, 18:06

W hołdzie polskim żołnierzom – wyzwolicielom Ankony

W 81. rocznicę wyzwolenia Ankony oddaliśmy cześć żołnierzom 2. Korpusu Polskiego gen. Władysława Andersa. W Loreto uhonorowaliśmy siostry nazaretanki, które dbają o groby polskich bohaterów. Podczas uroczystości w Ankonie zaprezentowaliśmy wystawę „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”.

Bohaterowie walk o Ankonę spoczywają na Polskim Cmentarzu Wojennym w Loreto, którym opiekują się siostry nazaretanki. W podziękowaniu za ich działalność na rzecz propagowania historii żołnierzy 2. Korpusu Polskiego oraz kultywowanie polskich tradycji narodowych i postaw patriotycznych 17 lipca 2025 r. w Loreto uhonorowaliśmy je złotym medalem „Reipublicae Memoriae Meritum”. Uroczystość, z udziałem Anny Marii Anders – córki generała Władysława Andersa oraz Adama Siwka – dyrektora Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa Instytutu Pamięci Narodowej, poprzedziła Msza św. w bazylice w Loreto, której przewodniczył biskup Fabio Dal Cin.

Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu – Wspólnota Domu Zakonnego w Loreto od wielu lat wspiera ustawową misję Instytutu Pamięci Narodowej, dba o polski cmentarz w Loreto. Jak przypomnieli podczas uroczystości Adam Siwek, dyrektor Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN, w 1946 r. gen. Władysław Anders skierował do ówczesnej przełożonej generalnej Zgromadzenia Matki Bożeny Staczyńskiej prośbę o objęcie opieką polskiego cmentarza wojennego w Loreto. Do 1972 roku cmentarz pozostawał na faktycznym utrzymaniu sióstr, które zabiegały o pozyskanie niezbędnych środków finansowych, przeprowadzały konieczne naprawy i utrzymywały piękne krzewy róż, z których słynął cmentarz. Pierwszą opiekunką Polskiego Cmentarza Wojennego w Loreto była siostra Krzysztofora, która zmarła w 1967 r. po 21 latach wiernej wytrwałej służby spoczywającym na tym cmentarzu żołnierzom.



- Wręczony dzisiaj medal Reipublicae Memoriae Meritum jest wyrazem wdzięczności dla siostry Krzysztofor i jej następczyń – wszystkich sióstr z domu w Loreto, które do dziś sprawują duchową opiekę nad grobami naszych bohaterów.

To szczególnie rok dla sióstr nazaretanek, gdyż przypada w nim 150. rocznica powołania Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu, a zarazem 100. rocznica utworzenia Prowincji Warszawskiej Zgromadzenia, co Instytut Pamięci Narodowej miał honor uczcić fundując pomnik na terenie domu zakonnego w Warszawie

- powiedział podczas uroczystości dyrektor Adam Siwek, dziękując wszystkim dbającym o polskie groby we Włoszech.

Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu zostało założone w 1875 roku w Rzymie przez bł. Franciszkę Siedliską (znaną jako Matka Maria od Pana Jezusa Dobrego Pasterza). Skupia się na naśladowaniu życia Świętej Rodziny z Nazaretu, promowaniu wartości rodzinnych i służbie Kościołowi, działa w wielu krajach, m.in. w Polsce, USA, Francji, Anglii, Rosji, Izraelu i Włoszech.

W Loreto we Włoszech Nazaretanki prowadzą dom zakonny i posługują w sanktuarium Santa Casa (Świętego Domku). Zajmują się duchowym towarzyszeniem pielgrzymom przybywającym z całego świata, organizują rekolekcje, modlitwy, adoracje, duszpasterstwo powołaniowe i rodzinne, żyją duchowością opartą na kontemplacji życia Jezusa, Maryi i Józefa w ukrytym życiu rodzinnym.

Loreto to jedno z najważniejszych miejsc maryjnych – zgodnie z tradycją, znajduje się tam dom Matki Bożej, przeniesiony z Nazaretu. Nazaretanki, których charyzmatem jest życie duchowością Świętej Rodziny, czują się szczególnie związane z tym miejscem i jego przesłaniem.



Uroczystość wręczenia
medalu IPN
Reipublicae Memoria
Meritum siostron
nazarentankom Fot.1
Mateusz Niegowski
(IPN)

Uroczystość wręczenia
medalu IPN
Reipublicae Memoria
Meritum siostron
nazarentankom Fot.2
Mateusz Niegowski
(IPN)

Uroczystość wręczenia
medalu IPN
Reipublicae Memoria
Meritum siostron
nazarentankom Fot.3
Mateusz Niegowski
(IPN)



Uroczystość wręczenia
medalu IPN
Reipublicae Memoria
Meritum siostron
nazarentankom Fot.4
Mateusz Niegowski
(IPN)

Uroczystość wręczenia
medalu IPN
Reipublicae Memoria
Meritum siostron
nazarentankom Fot.5
Mateusz Niegowski
(IPN)

Uroczystość wręczenia
medalu IPN
Reipublicae Memoria
Meritum siostron
nazarentankom Fot.6
Mateusz Niegowski
(IPN)

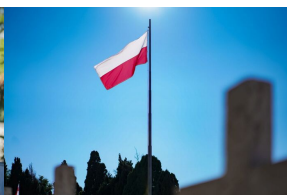
Po południu na cmentarzu w Loreto Adam Siwek, dyrektor Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN oraz Anna Maria Anders złożyli kwiaty przed głównym pomnikiem. W uroczystości wzięły udział władze miasta Ankona i kierownik Ambasady RP w Rzymie.

Po Mszy św. dyrektor Adam Siwek zapalił znicz „ogień pamięci” przed grobem Zbigniewa Okulickiego – podporucznika, żołnierza 2 Korpusu Polskiego, odznaczony Virtuti Militari, syna gen. Leopolda Okulickiego ps. „Niedźwiadek”.

>



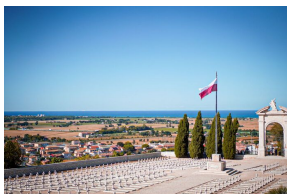
Uroczystości na
cmentarzu w Loreto
Fot. 7 Mateusz
Niegowski (IPN)



Uroczystości na
cmentarzu w Loreto
Fot. Mateusz
Niegowski (IPN)



Uroczystości na
cmentarzu w Loreto
Fot.2 Mateusz
Niegowski (IPN)



Uroczystości na
cmentarzu w Loreto
Fot.3 Mateusz
Niegowski (IPN)



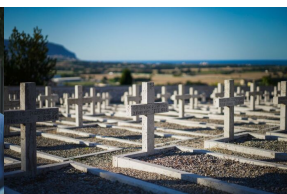
Uroczystości na
cmentarzu w Loreto
Fot.4 Mateusz
Niegowski (IPN)



Uroczystości na
cmentarzu w Loreto
Fot.5 Mateusz
Niegowski (IPN)



Uroczystości na
cmentarzu w Loreto
Fot.6 Mateusz
Niegowski (IPN)



Uroczystości na
cmentarzu w Loreto
Fot.8 Mateusz
Niegowski (IPN)

Wieczorem 18 lipca w Ankonie zaprezentowaliśmy wystawę „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”.

- Dumni z poświęcenia ojczyźnie i z daniny krwi, jaką złożyli w bitwie o Ankone, w kampanii włoskiej i podczas całej II wojny światowej polscy żołnierze, mamy obowiązek przypominać młodemu pokoleniu trudne losy naszych przodków w XX wieku, aby ta bolesna historia już się nigdy więcej nie powtórzyła. Właśnie temu mają służyć wystawy o tematyce historycznej, uroczystości czy książki, jak również przyjazne relacje budowane pomiędzy wszystkimi narodami i pomiędzy ludźmi dobrej woli pochodzącymi z różnych stron świata

- napisał w liście skierowanym do uczestników wernisażu dr hab. Karol Polejowski, zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej.

Z przesłaniem do gości wydarzenia zwrócił się mjr Władysław Dąbrowski. W odczytanim liście napisał:

- My, żołnierze 2. Korpusu, wierzyliśmy, że nasza odwaga, determinacja i poświęcenie, przelana przez nas krew, przyczynią się do wielkiego wspólnego zwycięstwa nad nazistowskimi Niemcami, do zwycięstwa dobra nad złem. Że nasza walka i nasza ofiara ma głęboki sens i będzie źródłem inspiracji dla przyszłych pokoleń. Że wolność, niepodległość i miłość do Ojczyzny to wartości nadrzędne, za które warto walczyć i ginąć. To właśnie czułem, widząc polską flagę, powiewającą nad zdobytym klasztorem na Monte Cassino.

W wernisażu wzięli udział Adam Siwek dyrektor Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa oraz Anna Maria Anders, córka gen. Władysława Andersa, dowódcy 2. Korpusu Polskiego wslawionego walkami sprzed 81 lat.

Wystawa „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” powstała w ramach międzynarodowego projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, który [Instytut Pamięci Narodowej zainaugurował w marcu 2022 roku](#), w 80. rocznicę rozpoczęcia wędrówki armii gen. Andersa ewakuowanej z ZSRS.

Od tego czasu była pokazywana w wielu krajach na 5 kontynentach w ponad 50 zagranicznych lokalizacjach od Republiki Południowej Afryki, Zimbabwe i Stanów Zjednoczonych po Iran.



Otwarcie wystawy Fot. 1. Mateusz Niegowski (IPN)



Otwarcie wystawy Fot. 2. Mateusz Niegowski (IPN)



Otwarcie wystawy Fot. 3. Mateusz Niegowski (IPN).jpg



Otwarcie wystawy Fot. 4. Mateusz Niegowski (IPN)



Otwarcie wystawy Fot. 5. Mateusz Niegowski (IPN)



Otwarcie wystawy Fot. 6. Mateusz Niegowski (IPN)

* * *

W 1944 r. we Włoszech toczyły się zacięte walki wojsk aliantów z Wehrmachtem. W działaniach odbicia półwyspu Apenińskiego brał również udział 2. Korpus Polski pod dowództwem gen. Władysława Andersa. W maju Polacy zajęli zaciekle broniony przez Niemców klasztor na wzgórzu Monte Cassino. W lipcu w trakcie działań pościgowych prowadzonych wzdłuż Adriatyku polscy żołnierze dotarli pod Ankone.

17 lipca 1944 r. o 6.00 rano ruszyło natarcie na Ankone – poprzedzone było atakami artyleryjskimi. Na przedpolach miasta gen. Władysław Anders postanowił wykonać główne uderzenie siłami 5. Kresowej Dywizji Piechoty, której powierzono zadanie opanowania wzgórz w rejonie Paterniano – Monte della Crescia – Monte Tarto. W pasie nadmorskim jednostki wroga miały wiązać walką 3. Dywizję Strzelców Karpackich. Z rejonu Offagna Niemcy wyprowadzali kontrataki. Uderzenia nieprzyjaciela odparto i opanowano miejscowość. Oddziałom polskiej piechoty udało się obejść pozycje niemieckie i wyjść na tyły wroga. 18 lipca Polacy wkroczyli do miasta.

Po stronie niemieckiej zginęło, zostało rannych bądź trafiło do niewoli 4 tys. żołnierzy. Ponad 1080 żołnierzy 2. Korpusu Polskiego poległych w walkach o wyzwolenie włoskiego regionu Marche pochowano na cmentarzu w Loreto, u stóp XV-wiecznej bazyliki loretańskiej.

Podczas walk o Ankone lotnictwo niemieckie prowadziło nocami bombardowania głównie terenu nadmorskiego. 6 lipca 1944 r. jedna z bomb uszkodziła kopułę bazyliki Santa Casa di Loreto,

ale nie przebiła się do środka kościoła. Wybuchł pożar. Bazylikę ugasili żołnierze 3. Dywizji Strzelców Karpackich. W czasie akcji żaden z polskich żołnierzy nie zginął i nie został ranny.

U stóp bazyliki znajduje się polski cmentarz, na którym pochowano żołnierzy 2. Korpusu Polskiego. Polacy walczyli pod Filottrano, Rustico i Polverigi o zdobycie Ankony, która została odbita z rąk Niemców 18 lipca 1944 r. Jest tam m.in. grób Zbigniewa Okulickiego, syna gen. Leopolda Okulickiego, ps. „Niedźwiadek”. Zbigniew zginął 8 lipca 1944 r. w walkach pod Osimo koło Ankony.

„Miał dwadzieścia lat. Do dziś łudziłem się, że to nieprawda.

Nikogo tak w życiu nie kochałem, jak jego”

- generał Leopold Okulicki o śmierci swojego jedynego syna Zbigniewa, grudzień 1944 r.

„Oddali ducha Bogu, ciała ziemi włoskiej, a serca Polsce”

- inskrypcja na polskim cmentarzu w Loreto.



Dwa żołnierskie helmy na gasienicy zniszczonego czołgu Ankona 1944 Fot. Instytut Polski i Muzeum im. Gen. Sikorskiego w Londynie



Walki 2. Korpusu Polskiego o Ankone i przełamanie linii Gotów lipiec 1944 Fot. AIPN



Żołnierze 6 Lwowskiej Brygady Piechoty z 5. Kresowej Dywizji Piechoty przy obsłudze moździerza, 2 Korpus Polski we Włoszech Fot. AIPN

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)



Uroczystość wręczenia medalu IPN i Reipublicae Memoria Meritum siostron nazarentanek Fot.6 Mateusz Nagowski (IPN)